

“NIETS IS MOGELIJK
ZONDER DE ANDER”

Het geschenk van Afrika aan de wereld

Een antropoloog stelde aan een groep Afrikaanse kinderen een spelletje voor. Hij zette een mandje met snoep aan de voet van een boom. De kinderen moesten op honderd meter afstand gaan staan. Degene die als eerste bij het mandje was, mocht al het lekkers hebben. Na het startsein pakten de kinderen elkaars hand vast, renden gezamenlijk naar de boom en verdeelden de snoepjes eerlijk onder elkaar. Op de vraag waarom ze dit deden, antwoorden ze in koor: “Ubuntu”. Vrij vertaald: “Hoe kan iemand gelukkig zijn als alle anderen verdrietig zijn?”

TEKST JACK COX

Je bent mens dankzij anderen. Dit is de essentie van de Afrikaanse filosofie Ubuntu. Deze levensleer vindt zijn oorsprong in Zuidelijk Afrika en gaat ervan uit dat mensen onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Een mens is een mens, omdat er anderen zijn. Anders gezegd: “ik ben, omdat wij zijn”. Het leert ons dat een mens niet in eerste instantie een individu is, maar altijd onderdeel van een gemeenschap. We kunnen ons leven gewoonweg niet leiden zonder anderen. Alles in onze samenleving wordt mede mogelijk gemaakt door anderen. Het eten dat je eet, het bed waarin je slaapt, de auto waarin je rijdt. Niets is mogelijk zonder de ander. Meningsverschillen met de ander, conflicterende opvattingen en verschillende achtergronden zorgen ervoor dat we ons kunnen vormen. Je hoeft deze niet te ontwijken of te veroordelen. Het is volgens de Ubuntu-wijsheid juist iets om dankbaar voor te zijn.

Volgens de vorig jaar overleden aartsbisschop Desmond Tutu is de essentie van Ubuntu het openstaan voor anderen en zich niet bedreigd voelen door het kunnen van anderen. Als mens put je zelfvertrouwen uit de wetenschap dat je onderdeel bent van een groter geheel en krimp je ineen wanneer anderen worden vernederd of wanneer anderen onrecht wordt aangedaan.

De eerste echte kennismaking door de Westerse wereld met de praktijk van de Ubuntu-filosofie kwam na de vrijlating van Nelson Mandela op 11 februari 1990 na een gevangenschap van maar liefst zeventwintig jaar. Dit betekende een ommekeer voor het decennialang verdeelde Zuid-Afrika.

Velen waren bang voor een alles verwoestende burgeroorlog. Die kwam er gelukkig niet. De uitgangspunten van Ubuntu werden gevolgd en het resultaat hiervan inspireerde velen in de westerse wereld.

SPOORBOEKJE

Als we kijken naar het voorbeeld van de Afrikaanse kinderen die heel bewust de inhoud van het snoepmandje met elkaar delen dan zien we daarin een enorm verschil met onze westerse economische opvattingen. Wij groeien namelijk steeds meer toe naar een samenleving waarin het principe van ‘the winner takes all’ de leidraad is. Begin augustus 2018 bereikte Apple een beurswaarde van meer dan 1000 miljard dollar en het concern brak begin van het jaar zelfs door de grens van 3000 miljard dollar. Apple mocht zich als eerste bedrijf ooit een ‘trillion dollar company’ noemen. Inmiddels verkeren er wereldwijd vijf ondernemingen in dit illustere rijtje en is het slechts een kwestie van tijd voordat meer bedrijven de beurswaarde van één biljoen dollar overschrijden. Hoe machtig zijn dit soort bedrijven nu eigenlijk? Wordt het spoorboekje van onze samenleving bepaald door democratische principes of meer en meer door deze machtige bedrijven die een steeds grotere vinger in de pap krijgen en op de achtergrond invloed op onze samenleving uitoefenen voor hun eigen economische gewin?

GESCHENK

De balans lijkt steeds meer door te slaan naar het laatste. Want hoe is het anders mogelijk dat we met elkaar toestaan dat we meer verdelen dan dat er is. Onze drang naar het principe ‘the winner takes all’ maakt ons zo creatief dat we continu een voorschot weten te nemen op onze toekomst, of eigenlijk de toekomst van nieuwe generaties, onze kinderen en kleinkinderen.

Hoogste tijd om de uitgangspunten van Ubuntu te integreren in ons economisch bestel en zorgen voor een duurzame toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen. Ubuntu is dan ook een groot geschenk van Afrika aan de wereld. ■

Jack Cox is directeur van Forza Asset Management en auteur van *Vlindereconomie*.